

Sivistyslautakunta

Pöytäkirja

Aika 10.06.2026 16:00 - 17:20

Paikka Kaupungintalo, kaupunginhallituksen sali

	Nimi	Tehtävä	Lisätieto
Osallistujat	Markkanen Marju	puheenjohtaja	
	Rautapää Teresa	varapuheenjohtaja	
	Virta Sanna	jäsen	
	Kirkonpelto Ville	jäsen	
	Härmä Tatu	jäsen	
	Norja Susanna	varajäsen	
	Koivistoinen Tiina	jäsen	
	Budo Tessa	varajäsen	
	Päätalo Oskari	jäsen	
	Majaniemi Salla	jäsen	
	Hovi Iida	jäsen	
	Mäkelä Mikko	sivistysjohtaja, esittelijä	
	Jämsén Virve	opetus- ja kasvatusjohtaja	
	Harju Mika	varhaiskasvatusjohtaja	
	Kivilahti Jouni	nuorisotoimenjohtaja	
	Paasonen Boris	nuorisovaltuuston edustajan varajäsen	
	Rantonen Anne-Maarit	valmistelusihteeri, pöytäkirjanpitäjä	
Herkepeus Tuula	peruskoulun rehtori	Asiantuntijakuuleminen klo. 16.00-16.43.	

	Hagström Lotta	peruskoulun rehtori	Asiantuntijakuuleminen klo. 16.00-16.43.
	Taipale Esko	peruskoulun rehtori	Asiantuntijakuuleminen klo. 16.00-16.43.
	Nimi	Tehtävä	Lisätieto
	Nimi	Tehtävä	Lisätieto
Poissa	Ylä-Sankola-Peltola Mari	rehtori	
	Rautavuo Pirita	kirjastopalvelujohtaja	
	Anttila Jussi	henkilöstön edustaja	
	Merkelbach Kiana	nuorisovaltuuston edustaja	
	Nurminen Pasi	jäsen	
	Kauko Niko A.	jäsen	

Sivistyslautakunnan puolesta

Marju Markkanen

Anne-Maarit Rantonen

Pöytäkirja on tarkastettu ja hyväksytty.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Iida Hovi

Ville Kirkonpelto

Pöytäkirja on ollut nähtävillä Lahden kaupungin yleisessä tietoverkossa osoitteessa

<http://www.lahti.fi> 16.06.2026

Anne-Maarit Rantonen

valmistelusihteeri

§	Otsikko	Sivu
§ 54	Laillisuus ja päätösvaltaisuus	5
§ 55	Pöytäkirjan tarkastajat	6
§ 56	Valtuustoaloite: Yläkoulun opettajien valvonta-ateriaedun laajentaminen ja yhteisruokailun mahdollisuuksien selvittäminen	7
§ 57	Valtuustoaloite: Yrittäjyysluokka Lahden peruskouluun	11
§ 58	Valtuustoaloite: kouluruokailun kehittämisestä Lahdessa	15
§ 59	Valtuustoaloite: Uimaopetuksen keskittäminen alakoulun tietylle vuosiluokalle oppimistulosten ja turvallisuuden parantamiseksi	23
§ 60	Valtuustoaloite: Huoltajien oikeus tulla informoiduksi koulujen ja päiväkotien opetussisällöistä	35
§ 61	Nuorisovaltuuston edustaja ja varaedustaja sivistyslautakunnassa vuonna 2026	40
§ 62	Tiirismaan peruskoulun englanninkielisen opintopolun tarkennukset	42
§ 63	Sivistyspalveluiden seudullisen yhteistyöverkoston toimintasuunnitelma vuodelle 2026	46
§ 64	Tiedoksi merkittävät asiat	48
§ 65	Muut asiat	49
§ 66	Oikaisuvaatimus varhaiskasvatuspaikan myöntämisestä (salassa pidettävä)	50
§ 67	Oikaisuvaatimus varhaiskasvatuspaikan myöntämisestä (salassa pidettävä)	51
§ 68	Oikaisuvaatimus varhaiskasvatuspaikan myöntämisestä (salassa pidettävä)	52
§ 69	Oikaisuvaatimus, viranhaltijapäätös, Tiirismaan peruskoulu, päätoiminen tuntiopettaja, perusopetuksen valmistavan opetuksen lisäopetukseen (salassa pidettävä)	53
§ 70	Tiedoksi merkittävät asiat (salassa pidettävä)	54

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja

nro 6

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 10.06.2026

§ 54

Laillisuus ja päätösvaltaisuus

Puheenjohtaja totesi kokouksen lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja
Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 10.06.2026

nro 6

§ 55

Pöytäkirjan tarkastajat

Puheenjohtajan ehdotuksesta tämän pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin jäsenet Iida Hovi ja Ville Kirkonpelto.

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja

nro 6

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 10.06.2026

§ 56

Valtuustoaloite: Yläkoulun opettajien valvonta-ateriaedun laajentaminen ja yhteisruokailun mahdollisuuksien selvittäminen

5421/00.01.01.03/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

opetus- ja kasvatusjohtaja Virve Jämsén, p. 044 716 1328

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

sivistysjohtaja Mäkelä Mikko

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Perusteluosa

Kokoomuksen valtuustoryhmä ym. allekirjoittajat 15.12.2025:

”Yläkoulun opettajien valvonta-ateriaedun laajentamisen ja yhteisruokailun mahdollisuuksien selvittämisestä

THL:n Kouluterveyskyselyn (2025) mukaan vain 46 prosenttia lahtelaisista 8.–9. luokan oppilaista syö koululounasta päivittäin. Lisäksi vain 38 prosenttia oppilaista pitää koululounasta maultaan hyvänä ja 54 prosenttia syö aamupalaa joka arkiamu. Tulokset herättävät huolta nuorten ravitsemuksesta, jaksamisesta, oppimisesta ja kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista. Samanaikaisesti 14 prosenttia oppilaista kokee

yksinäisyyttä, vaikka 59 prosenttia kokee, että opettajat ovat kiinnostuneita oppilaiden kuulumisista.

Yhteinen ruokailu on merkittävä osa koulupäivää paitsi ravitsemuksen, myös vuorovaikutuksen, osallisuuden ja yhteisöllisyyden näkökulmasta. Lisäksi useampien aikuisten läsnäolo isoissa ruokaloissa vähentää sotkemista ja muuta mahdollista häiriökäyttäytymistä. Yläkoulussa opettajien osallistuminen ruokailuun oppilaiden kanssa on kuitenkin usein vähäistä, mikä heikentää mahdollisuuksia ohjata oppilaita säännölliseen kouluruokailuun sekä luontevaan arjen kohtaamiseen.

Lahden kaupungin strategiassa asetetaan tavoitteiksi, että jokaisella oppilaalla on ystävää, oppimistulokset paranevat ja henkilöstö voi hyvin. Lisäksi Lahden tavoitteena on olla osallisuuden ja vuorovaikutuksen suunnannäyttävä sekä houkutteleva työnantaja. Opettajien mahdollisuus ruokailla yhdessä oppilaiden kanssa tukisi näitä tavoitteita vahvistamalla yhteisöllisyyttä, lisäämällä oppilaiden hyvinvointia sekä tukemalla opettajien työssäjaksamista.

Tällä hetkellä yläkoulun opettajien valvonta-ateriaetu on rajallinen eikä aina mahdollista opettajien osallistumista ruokailuun. Tämän vuoksi on perusteltua selvittää, voitaisiinko opettajille myöntää nykyistä laajempi esimerkkiateriaetu tai kehittää käytäntöjä, joissa opettajat voisivat säännönmukaisesti viedä oppilasryhmänsä syömään oppitunnilta ja ruokailla yhdessä heidän kanssaan.

Esitämme, että Lahden kaupunki selvittää mahdollisuudet laajentaa yläkoulun opettajien valvonta-ateriaetua tai muutoin kehittää toimintamalleja, jotka mahdollistavat opettajien ja oppilaiden yhteisen ruokailun osana koulupäivää.”

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Valvonta-ateriaetuuden laajentamista yläkoulun opettajille on selvitetty lukuvuoden 2025–2026 aikana yhdessä rehtoreiden kanssa. Tavoitteena on, että valvonta-

ateriaetus laajennetaan koskemaan kaikkia yläkoulun opettajia kaikissa yläkouluissa 1.8.2026 alkaen. Osa kouluista on pystynyt laajentamaan etuutta jo keväällä 2026 (viikosta 10 alkaen), mutta kaikissa kouluissa laajentaminen kesken lukuvuoden ei ollut mahdollista, koska lukujärjestyksiin ei voitu tehdä tarvittavia muutoksia. Osassa kouluista oppilasryhmiä on viety ruokailemaan opetuksen yhteydessä jo useamman lukuvuoden ajan, mutta valvonta-ateriaetus on tähän asti kohdentunut yläkouluissa vain muutamalle valvovalle opettajalle ruokailuvuoroa kohden.

Aineenopettajajärjestelmässä yhteisruokailun toteuttamista haastaa myös tulevana lukuvuonna se, ettei opettajalle aina jää mahdollisuutta ruokailla ryhmän kanssa, jos seuraava oppitunti alkaa välittömästi ruokailun jälkeen. Rehtoreiden kanssa on kuitenkin linjattu (rehtorikokous 9.4.2026), että jokainen yläkoulun ryhmä viedään kouluruokailuun päivittäin ja opettaja osallistuu ruokailuun ryhmän kanssa silloin, kun se lukujärjestyksen ja valvontajärjestelyjen puitteissa suinkin on mahdollista. Toimenpiteet edistävät Lahden kaupungin strategian tavoitteiden saavuttamista; oppilaiden ruokailuun osallistumisen tukeminen vahvistaa koulupäivän aikaista hyvinvointia ja oppimisen edellytyksiä. Yhtenäiset käytännöt ja aikuisten määrän lisääminen ruokailutilanteissa tukevat osaltaan myös työrauhaa.

Valvonta-ateriaetuuden laajentamisen lisäkustannuksen arvioidaan olevan noin 100 000 euroa vuodessa nykyiseen kustannustasoon verrattuna. Lisäksi syötyjen aterioiden määrän lisääntyminen kasvattaa ateriapalveluihin tarvittavaa määrärahaa.

Valvonta-ateriaedun laajentamisen edellyttämää lisämäärärahaa ei ole varattu talousarvioon 2026, eikä siten ole huomioitu perusopetuksen vuoden 2026 käyttösuunnitelmassa. Esitettyjen toimenpiteiden toteuttamiseksi tulee vuoden 2027 käyttösuunnitelmaan varata 100 000 euroa valvonta-ateriaedun laajentamiseen sekä 200 000 euroa ateriapalveluihin syötyjen aterioiden määrän lisääntymisen (10 %) johdosta.

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja

nro 6

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Lautakunta: kh

Kh: kv

Kv: ote kopa talouspalvelut (mikäli on talousarviovaikutteinen aloite)

Liitteet

Numero Otsikko

1 Valtuustoaloite Kokoomuksen valtuustoryhmä ym.

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja

nro 6

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 10.06.2026

§ 57

Valtuustoaloite: Yrittäjyysluokka Lahden peruskouluun

5422/00.01.01.03/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

opetus- ja kasvatusjohtaja Virve Jämsén, p. 044 716 1328

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

sivistysjohtaja Mäkelä Mikko

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Perusteluosa

Keskustan valtuustoryhmä ym. allekirjoittajat 15.12.2025:

”Lahden yksi strateginen tavoite on yritysystävällisyyden parantaminen.

Yritysystävällisyys tarkoittaa ilman muuta myös yrittäjyyden tukemista.

Yrityksiä ei synny tyhjästä. Niitä perustavat ihmiset, joilla on ideoita, valmiutta ja rohkeutta yrittää, epäonnistua ja yrittää uudestaan. Yrittäjäksi ei synnytä; yrittäjäksi opitaan ja kasvetaan.

Siksi me allekirjoittaneet kaupunginvaltuutetut esitämme, että Lahdessa käynnistetään peruskoulun yrittäjyysluokka.

Yrittäjyysluokalla voidaan yhdistää opetussuunnitelman (OPS 2021) monialaiset oppimiskokonaisuudet ilmiöpohjaisen oppimisen ja työelämäyhteydet käytännön harjoitteluun Nuorten yrittäjyys ja talous NYT:n ohjelmien kautta. Tämä tukee oppilaiden elämyksellistä ja motivoivaa oppimista. Aloite vahvistaa Lahden profiilia yritysmuotoisena kaupunkina ja inspiroi nuoria ideoimaan, kokeilemaan ja kehittämään omia yrittäjyystaitojaan.

Yrittäjyysluokalle haettaisiin 6. luokalla ja opiskelu tapahtuisi 7-9 luokilla. Yrittäjyysopinnoissa oppilas opiskelisi yrittäjyyttä valinnaisaineena. Painotetun opetuksen erikoisluokkien joukossa yrittäjyysluokka olisi yksi vaihtoehdoista.

Yrittäjyysluokan idea olisi tarjota perusopetuksen lisäksi painotetusti yrittäjyysasenteita, mahdollisesti työelämätaitoja ja yrittäjyyskasvatusta. Yrittäjyysluokka olisi osa perusopetusta, joten sen jälkeen oppilas siirtyisi normaalisti jatko-opintoihin.

Nuorten yrittäjyys ja talous NYT on tehnyt jo pitkään töitä toiminnallisen ja elämyksellisen opetuksen parissa. Yhdeksännellä vuosiluokalla yrittäjyyskasvatuksessa voitaisiin osallistua NYT:n ohjelmaan, jossa oppilaat perustavat tiimeinä yrityksiä ja osallistuvat ohjelman mukaiseen kilpailuun.

"Kilpailutoiminnassa hienointa ovat innostuneet nuoret ja hienot ideat" on erään oppivelvollisuusoppilaitoksen yrittäjyyslinjan valmentajan kokemus.

Peruskoulun yrittäjyysluokan toteutuminen avaisi mahdollisuuden toteuttaa yrittäjyysopetusta myöhemmin myös Lahden lukioissa.

Esimerkkejä yrittäjyysopintojen menestyksellisestä toteuttamisesta niin peruskoulussa, lukiossa kuin korkea-asteellakin on lukuisia eri puolella Suomea."

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Valtuustoaloitteessa esitetään yrittäjyysluokan perustamista Lahden perusopetukseen. Aloitteen mukaan yrittäjyyden opiskelu voisi toteutua valinnaisaineena tai osana painotettua opetusta.

Lahden perusopetuksen yrittäjyyskasvatussuunnitelma on osa Lahti oppimisympäristönä -kokonaisuutta. Yrittäjyyskasvatussuunnitelman tavoitteena on vahvistaa oppilaiden oman elämän hallintaa, yrittäjämäisiä taitoja ja asennetta sekä laaja-alaisen osaamisen taitoja. Yrittäjyyskasvatukselle on ominaista oppiminen aidoissa tilanteissa ja omien kokemusten kautta. Toimintatapa tukee oppilaan aktiivista toimijuutta, yhdessä tekemistä ja yhteistä oppimista. Lahden perusopetuksen yrittäjyyskasvatuksessa hyödynnetään Nuorten yrittäjyys ja talous NYT -järjestön oppimiskokonaisuuksia ja materiaaleja.

Lahden yrittäjyyskasvatussuunnitelmaan sisältyvät kaikille yhteiset 6. ja 9. luokkien Yrityskylä-oppimiskokonaisuudet työelämästä, taloudesta ja yrittäjyydestä. Kaikkien 7. luokkalaisten kanssa käsitellään Arjen taidot -oppitunneilla yrittäjyyskasvatuksen näkökulmasta muun muassa omia vahvuuksia ja mahdollisia urapolkuja sekä tulevaisuuden työvaihtoehtoja. Lisäksi käytettävissä on vapaavalintaisia toiminnallisia oppimiskokonaisuuksia eri vuosiluokille: Yrityssankari 4. tai 5. luokalle, Taloussankari 8. luokalle sekä Vuosi yrittäjänä -ohjelma 9. luokalle.

Edellä kuvatulla tavalla yrittäjyyskasvatus on jo osa Lahden perusopetuksen toimintaa. Painotettua opetusta Lahden kaupungin perusopetus tarjoaa tällä hetkellä 3. luokalta alkaen musiikissa, liikunnassa sekä luonnontieteessä ja matematiikassa. Yläkoulussa 7. luokalta alkaen tarjolla on musiikin, liikunnan, luonnontieteen ja matematiikan sekä kuvataiteen painottua opetusta. Syksyllä 2026 tullaan kaupungin järjestämään painotettua opetusta tarkastelemaan kokonaisvaltaisesti opetuksen järjestämisen ja käytännön toteuttamisen eri näkökulmista huomioiden

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja

nro 6

yhdenvertaisuuden edistämisen sekä segregaaation ehkäisyn. Tämän tarkastelun yhteydessä on tarkoituksenmukaista arvioida myös yrittäjyysluokan perustamistarvetta ja -mahdollisuuksia osana painotetun opetuksen kokonaisuutta. Arvioinnissa otetaan huomioon yrittäjyysluokan pedagogiset, toiminnalliset ja palveluverkkoon liittyvät toteuttamisedellytykset. Tarvittaessa kartoitetaan myös mahdollisuudet edistää yrittäjyyden opiskelua valinnaisena oppiaineena.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Lautakunta: kh

Kh: kv

Kv: ote kopa/talouspalvelut (mikäli on talousarviovaikutteinen aloite)

Liitteet

Numero Otsikko

2 Valtuustoaloite Keskustan valtuustoryhmä ym.

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja

nro 6

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 10.06.2026

§ 58

Valtuustoaloite: kouluruokailun kehittämisestä Lahdessa

932/00.01.01.03/2026

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

opetus- ja kasvatustoimintajohtaja Virve Jämsén, p. 044 716 1328

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

sivistysjohtaja Mäkelä Mikko

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Perusteluosa

Perussuomalaisten valtuustoryhmä ja seitsemän muuta valtuutettua jättivät 9.2.2026 seuraavan valtuustoaloitteen:

”Kouluruokailu on keskeinen osa suomalaista koulupäivää ja osa koulutusjärjestelmän tasa-arvoa. Maksuton kouluateria tukee oppilaiden jaksamista, keskittymiskykyä ja oppimista sekä muodostaa merkittävän osan lasten ja nuorten päivittäistä ravitsemusta. Kouluruokailulla on myös selkeä kasvatuksellinen tehtävä: se tukee hyviä ruokailutottumuksia, arjen taitoja ja yhteisöllisyyttä. Heikoksi jäänyt ravinto sekä kiireiset ruokatunnit lisäävät oppilaiden levottomuutta ja väsymystä sekä aiheuttavat keskittymiskyvyttömyyttä. Oppimisen vaikeudet lisääntyvät.

Puutteellinen ravinto on yksi syy yhä kasvavan levottomuuden taustalla. Panostamalla riittävään, maukkaaseen ja koostumukseltaan sekä visuaalisesti selkeään kouluruokaan, pystymme torjumaan monia kouluarjen haasteita.

Kouluterveyskyselyn tuoreiden tulosten mukaan yhä useampi lapsi ja nuori jättää koululounaan kokonaan syömättä. Joillakin paikkakunnilla jopa yli puolet yläkouluikaisista kertoo, ettei syö kouluruokaa useimpina päivinä. Koko maan tasolla yli kolmasosa nuorista ei syö koululounasta päivittäin. Syömättömyyteen vaikuttavat monet tekijät: ruoan maun ja houkuttelevuuden puute, liian kiireinen tai levoton ruokailuhetki, sosiaalinen paine sekä se, että oppilaat hakevat tilalle epäterveellisiä vaihtoehtoja kaupoista ja kioskeista.

Nuoret kertovat kaipaavansa perinteisiä, yksinkertaisia ja maukkaita ruokia. Kasvisruokien menekki on monilla alueilla selvästi heikompaa, ja niiden osuus koulupäivän kokonaisravinnosta jää usein vähäiseksi ja toisinaan jopa kokonaan väliin, kun ruoka ei maistu. Kouluruokailun ensisijaisena tavoitteena tulee kuitenkin olla se, että lapset ja nuoret syövät oikeasti. Ruuan ravitsemuksellinen laatu ei toteudu, jos ateria jää syömättä. Päivittäistä ruokaa korvataan usein kaupoista haettavilla paistotuotteilla sekä energiapitoisilla juomilla. Yhä useammin kouluruokailussa perusruoka-aineita korvataan käyttämällä esimerkiksi mifua ja tofua, jotka eivät maultaan tai koostumukseltaan vastaa lasten ja nuorten tottumuksia hyvästä ruuasta. Panostamalla monipuoliseen kotimaiseen ruokaan, lisäämme laatua, tuemme paikallisuutta sekä ylläpidämme yhteiskunnan huoltovarmuutta. Tämä korostaa vastuullisuutta.

Ruokailua häiritsevät myös levottomuus, kiire ja riittämätön aikuisten läsnäolo. Kuten kännykänkäytön rajaamisessa kouluissa on havaittu, rauhallinen oppimis- ja ruokailuympäristö edellyttää selkeitä käytäntöjä ja ohjausta. Ruokailuun varatun ajan tulee olla kiireetön, turvallinen ja rauhallinen, ja siinä on oltava riittävästi aikuisia

tukemassa hyviä tapoja ja mallioppimista. On selvitettävä ne keinot, joilla aikuiset saadaan takaisin lasten ja nuorten kouluruokailuhetkiin, keskustelemaan pöytiin ja ohjaamaan aitoon ja läsnä olevaan vuorovaikutukseen myös ruokailun yhteydessä.

Kouluruokailun houkuttelevuus, ruokailun ilmapiiri ja ruoasta saadut kokemukset vaikuttavat suoraan oppilaiden hyvinvointiin, koulupäivässä jaksamiseen ja oppimistuloksiin. Koska kouluruokailu on yhteiskunnan tarjoama palvelu ja osa opetuksen kokonaisuutta, sen toimivuuteen tulee kiinnittää huomiota.

Matkapuhelimien osalta tässä onnistuimme, nyt on aika palauttaa kouluruokailu sen vaatimalle laadukkaalle tasolle ja ennalta ehkäistä levottomuutta sekä parantaa oppimistuloksia tältä osin.

Esitämme, että Lahden kaupunki:

- ryhtyy toimenpiteisiin, että koulujen käytännöt kouluruokailuun liittyen yhtenäistetään edellä nostettujen ongelmien korjaamiseksi.
- lisää kouluruokailun houkuttelevuutta panostamalla maukkaisiin, monipuolisiin ja perinteisiin ruokalajeihin sekä varmistamalla, ettei kasvispainotteisuutta lisätä tavalla, joka kasvattaa ruokahävikkiä tai vähentää oppilaiden syömistä.
- parantaa ruokailun työrauhaa ja ilmapiiriä lisäämällä aikuisia ruokailutilanteisiin, selkeyttämällä yhteisiä käytäntöjä ja varmistamalla ruokailun riittävä aikavaraus, jossa ruokailuhetki rauhoitetaan syömiselle sekä aikuiset opettavat lapsia sekä nuoria mallioppimisen kautta.
- lisää ruokakasvatusta ja kotitalousopetuksen roolia koko perusopetuksen ajan sekä vahvistaa yhteistyötä kodin, kouluterveydenhuollon ja ruokapalveluiden välillä.
- vähentää ruokahävikkiä ja seuraa kouluruokailuun osallistumista yhtenäisillä mittareilla, jotta ongelmiin voidaan puuttua varhaisessa vaiheessa.

- mahdollistaa lasten ja nuorten aidon vaikuttamisen ja osallistamisen sekä kuulee heitä kouluruokailuun liittyen ilman valmiiksi annettuja ideologisia painotuksia.”

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Lahden kaupungissa kouluruokailua kehitetään osana oppilaiden hyvinvoinnin, oppimisen ja kouluyhteisön arjen tukemista. Valtuustoaloitteessa esiin nostetut näkökulmat, kuten ruokailun houkuttelevuus, ruokailuhetken rauhallisuus, aikuisten läsnäolo, ruokakasvatus, osallistaminen sekä ruokahävikin seuranta, ovat perusteltuja ja ajankohtaisia. Näitä teemoja edistetään kaupungissa jo nykyisin sivistyspalveluiden ja Päijät-Hämeen ateriapalveluiden yhteistyönä. Toimintaa kehitetään edelleen saadun palautteen, seurannan ja kokeilujen perusteella.

Kouluruokailua koskevia kysymyksiä on Lahdessa käsitelty myös aiemmin osana päätöksentekoa ja palveluiden kehittämistä. Asia on ollut esillä esimerkiksi valtuustoaloitteissa, muun muassa kaupunginvaltuustossa 14.6.2021 § 70 (Valtuustoaloite liha- ja maitotuotteiden kulutuksen puolittamiseksi vuoteen 2025 mennessä) sekä 19.5.2025 § 50 (Valtuustoaloite ultraprosessoidun ruoan poistamisesta Lahden päiväkotien ja koulujen ruokailusta ja sen korvaamisesta ravitsemuksellisesti laadukkaammilla vaihtoehdoilla).

Valtuustoaloitteessa esitetään, että Lahden kaupunki parantaa ruokailun työrauhaa ja ilmapiiriä lisäämällä aikuisten läsnäoloa ruokailutilanteissa, selkeyttämällä yhteisiä käytäntöjä ja varaamalla ruokailuun riittävästi aikaa. Sivistyslautakunnan käsiteltävänä 10.6.2026 on aiheeseen liittyvä toinen valtuustoaloite, joka käsittelee yläkoulun opettajien valvonta-ateriaedun laajentamista ja yhteisruokailun mahdollisuuden selvittämistä.

Valvonta-ateriaetuuden laajentamista yläkoulun opettajille on valmisteltu lukuvuoden 2025–2026 aikana yhteistyössä rehtoreiden kanssa.

Lukujärjestysteknisesti valmistelu mahdollistaa valvonta-ateriaetuuden

laajentamisen koskemaan yläkoulun opettajia kaikissa yläkouluissa 1.8.2026 alkaen. Asian eteneminen edellyttää kuitenkin erillistä päätöksentekoa. Valvonta-ateriaedun laajentamisen tavoitteena olisi vahvistaa aikuisten läsnäoloa ruokailutilanteissa, tukea oppilaiden osallistumista ruokailuun sekä edistää ruokailuhetken rauhallisuutta ja kasvatuksellisuutta. Ruokailuun varattavan ajan riittävyttä arvioidaan ja kehitetään osana koulujen arjen käytäntöjä ja lukujärjestysratkaisuja.

Lukuvuonna 2026–2027 on perusopetuksen tavoitteena toteuttaa pilottikouluissa äänimaisematutkimus, jolle perusopetus on myöntänyt tutkimusluvan. Pyrkimyksenä on selvittää, voidaanko ruokailutilan äänimaisemaa kehittämällä vähentää ruokailun meluisuutta ja lisätä tilan viihtyisyyttä. Tutkimuksen käytännön järjestelyiden valmistelu jatkuu kesäkuussa.

Valtuustoaloitteessa esitetään ruokakasvatuksen lisäämistä, kotitalousopetuksen roolin vahvistamista koko perusopetuksen ajan sekä yhteistyön tiivistämistä kotien, kouluterveydenhuollon ja ruokapalveluiden välillä. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan kouluruokailu on osa opetuksen ja kasvatuksen kokonaisuutta, jossa huomioidaan ruokailun terveydellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen merkitys. Ruokakasvatusta toteutetaan opetussuunnitelman mukaisesti eri oppiaineissa, kouluruokailussa ja koulun toimintakulttuurissa. Kouluterveydenhuollon kanssa tehdään yhteistyötä terveystarkastuksiin liittyen, ja Päijät-Hämeen ateriapalvelut tapaa kouluterveydenhoitajia säännöllisesti. Kouluruokailun tavoitteista ja järjestämisestä keskustellaan myös kotien kanssa osana kodin ja koulun yhteistyötä.

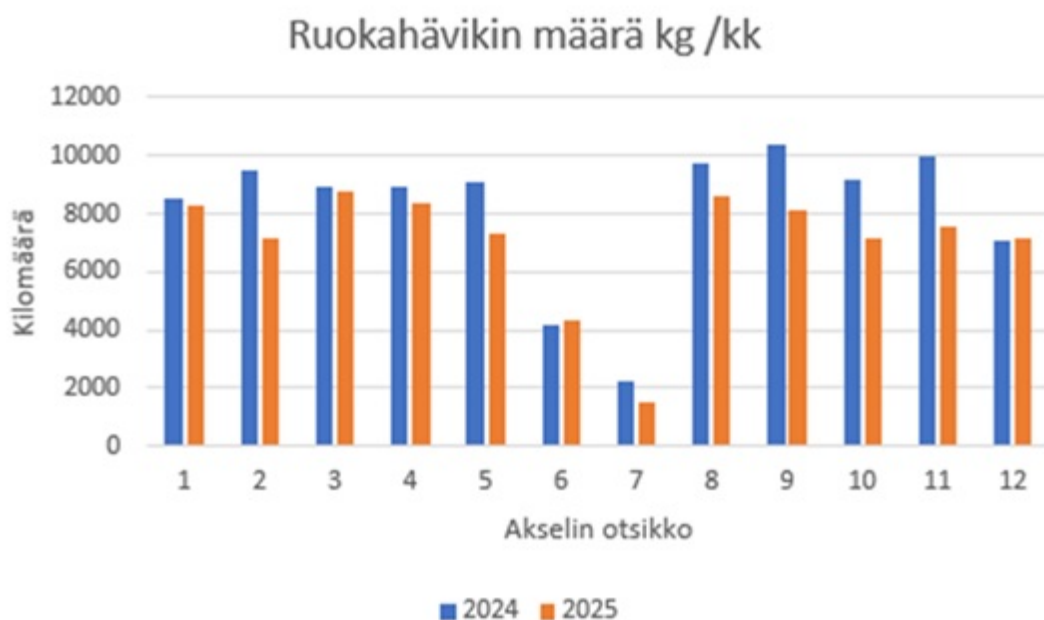
Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet edellyttää, että oppilaita kannustetaan osallistumaan kouluruokailun suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Päijät-Hämeen ateriapalvelut järjestää asiakastyytyväisyyskyselyt sivistyspalveluiden kaikille asiakasryhmille kerran vuodessa. Lisäksi Päijät-Hämeen ateriapalvelut on järjestänyt vuodesta 2025 alkaen kouluissa makuraateja, joihin

osallistuu eri-ikäisiä oppilaita sekä koulun henkilökuntaa. Makuraadeissa keskustellaan kouluruokailun kehittämisestä, lempiruoista ja ravitsemuksesta sekä maistellaan uusia reseptejä ja raaka-aineita. Ateriapalvelut on ollut mukana myös kaupungin yhteishankkeessa Maistuva kouluruoka, jossa yläkoululaisten kanssa kehitettiin ruokalistalle maistuvia kasvisruokia. Lisäksi oppilailta kysytään neljä kertaa vuodessa lempiruokia, joita toteutetaan ruokalistalla lempiruokapäivinä kevät- ja syyslukukaudella. Ateriapalveluilta saadun tiedon mukaan vuonna 2025 kymmenen suosituinta ruokalajia olivat jauheliha-makaronivuoka, kapteenin kalapalat, lihapyörökät, pinaattiletut, uunimakkara, palermonpasta, kalapuikot, broileripyörökät, vegepuikot ja kalamurekepihvit.

Kaikista ostetuista elintarvikekiloista kotimaisuusaste on 78 %. Päijät-Hämeen ateriapalvelut pyrkii tarjoamaan asiakkailleen ympäristöystävällisiä ruokavaihtoehtoja kuitenkin siten, että asiakkailla säilyy mahdollisuus valintaan. Hankinnoissa keskeisiä lähtökohtia ovat kotimaisuus, laatu, tuoteturvallisuus ja vastuullisuus:

- Naudan, sian ja siipikarjan koko- ja jauheliha ovat 100 % suomalaista.
- Maito- ja maitotaloustuotteet tulevat suomalaisilta maataloilta.
- Kalatuotteet ovat MSC- tai ASC-sertifioituja.
- Tuoreet leivät ovat pääasiassa kotimaisia, lisäksi EU:n alueelta.
- Kokoperunat tulevat Länsi-Suomesta.
- Juuresten ja vihannesten hankintaa ohjaavat tuoreus, -laatu- ja tuoteturvallisuusperiaatteet. Salaatit, tomaatit ja kurkut tulevat EU:n alueelta, kausittain Suomesta.
- Marjat (tuoreet ja pakasteet) ovat saatavuuden mukaan suomalaisia.
- Vuosittain käytetään yli 30 000 kg luomutuotteita.
- Kananmunat ovat suomalaisia.
- Soijaa on korvattu kasvisruuissa luomutofulla, Mifua ei ole käytössä.

Käytössä on tällä hetkellä kuuden viikon kiertävä ruokalista. Heinäkuusta 2026 alkaen käyttöön otetaan kaksi neljän viikon kiertävää ruokalistaa, mikä mahdollistaa suosikkiruokien aiempaa paremman huomioimisen ruokalistasuunnittelussa. Ruokalistalla olevien ruokien menekkiä seurataan aktiivisesti; tavoitteena on valita lapsille ja nuorille mieluisia vaihtoehtoja. Samalla pyritään vähentämään ruokahävikkiä ja hallitsemaan sen syntymistä. Ruokahävikki oli vuonna 2025 yhteensä 84 356 kg, kun vuonna 2024 sitä oli 97 868 kg.

Keväällä 2026 on Kukkasen peruskoulussa pilotoitu kouluruokailun valinnanvapautta ajalla 9.3.–29.5.2026. Pilotissa on kokeiltu useampaan ateriavaihtoehtoon perustuvaa mallia, jonka tavoitteena on ollut lisätä kouluruokailuun osallistumista ja tukea oppilaiden hyvinvointia. Kaikki vaihtoehdot on suunniteltu ravitsemussuosittelun mukaisiksi. Pilotissa oppilaat ovat voineet valita lounaalla itselleen mieluisimman ateriavaihtoehdon kolmesta vaihtoehdosta: perinteisestä linjastolounaasta, leipälounaasta tai puurobaarista. Päijät-Hämeen Ateriapalvelut on toteuttanut pilotoinnin yhteistyössä Lahden kaupungin sivistyspalveluiden kanssa, ja sitä on tarkoitus laajentaa syksyllä 2026 kahteen yhteistyössä valittavaan kohteeseen.

Tavoitteena on kehittää kouluruokailun tarjontaa siten, että mahdollisimman moni oppilas löytää itselleen mieluisan ja ravitsemuksellisesti tasapainoisen vaihtoehdon. Kerran viikossa toteutetaan kasvisruokapäivä, ja muina päivinä kasvisruoka on tarjolla toisena lounasvaihtoehtona. Kasvisruokapäivinä tarjotaan lapsille ja nuorille mieluisiksi arvioituja kasvisruokia, kuten pinaattiohukaisia, ohrapuuroa sekä erilaisia kasvispyöryköitä, -pihvejä ja -puikkoja.

Kasvisruoan tarjonnan ja menekin lisääminen sisältyi vuosina 2023–2025 Lahden kaupungin strategian mukaisiin toimenpiteisiin, joilla pyrittiin edistämään asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä luontolähtöisesti. Kouluruokailun kehittäminen tukee myös opetussuunnitelman mukaista ruokakasvatusta ja tarjoaa oppilaille mahdollisuuden tutustua monipuolisesti erilaisiin ruokiin ja makuihin.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Lautakunta:kh

Kh:kv

Kv:-

Liitteet

Numero Otsikko

3 Valtuustoaloite kouluruokailun kehittämisestä Lahdessa

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja

nro 6

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 10.06.2026

§ 59

Valtuustoaloite: Uimaopetuksen keskittäminen alakoulun tietyille vuosiluokalle oppimistulosten ja turvallisuuden parantamiseksi

3854/00.01.01.03/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

opetus- ja kasvatusjohtaja Virve Jämsén, p. 044 7161 328

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

sivistysjohtaja Mäkelä Mikko

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Perusteluosa

Valtuutettu Kalle Aaltonen jätti 1.9.2025 seuraavan valtuustoaloitteen:

”Tausta ja tavoite

Uimataito on kansalaistaito, joka liittyy suoraan yksilön **henkilökohtaiseen turvallisuuteen, liikuntakykyyn ja elämänlaatuun**. Erityisesti Suomessa - tuhansien järvien ja runsaan vesiliikunnan maassa - sen merkitys korostuu. On huolestuttavaa, että yhä edelleen merkittävä osa suomalaislapsista ei saavuta riittävää uimataittoa peruskoulun aikana, vaikka opetus on ollut osa opetussuunnitelmaa jo vuosikymmeniä.

Kuluneen kesän 2025 aikana Suomessa on hukkunut jo vajaa sata henkilöä, joista moni olisi voitu pelastaa, mikäli perustason uimataito ja vesipelastustaidot olisivat olleet hallussa. Nämä luvut osoittavat konkreettisesti, että uimataidon opettaminen ei ole ainoastaan liikunnallinen tai kasvatuksellinen tehtävä - vaan kansanterveydellinen ja turvallisuuspoliittinen kysymys.

Esitys

Esitän, että Lahden kaupungissa uudistetaan perusopetuksen uimaopetuksen rakenne siten, että se keskitetään pääosin alakoulun tietyille vuosiluokalle (esimerkiksi 3. tai 4. vuosiluokka) nykyisen useille vuosiluokille hajautetun mallin sijaan. Keskittämisen yhteydessä uimaopetuksen tuntimäärää kasvatetaan ja opetuksesta tehdään intensiivisempi (esim. useamman viikon uimajakso), jotta taidon oppimiseen tarvittava toistomäärä ja syventyminen voidaan saavuttaa. Nykyisellä mallilla tämä ei toteudu.

Perustelut

1. Oppimisen tehokkuus

Pedagoginen tutkimus ja motoristen perustaitojen oppimista koskeva asiantuntemus osoittavat, että fyysiset ja motoriset taidot, kuten uimataito, omaksutaan tehokkaimmin 6–10 vuoden iässä. Taitojen kehittyminen vaatii intensiivisyyttä ja toistoja - ei harvakseltaan tapahtuvia yksittäistunteja. Hajautettu uimaopetus johtaa usein pinnalliseen taitotasoon ja unohtamiseen. Keskitetty jakso parantaa merkittävästi oppimistuloksia.

2. Taidon säilyvyys

Uimataito on motorinen perustaito, joka säilyy hyvin läpi elämän, **kun se kerran opitaan kunnolla**. Kyky pysyä pinnalla ja liikkua vedessä säilyy jopa vuosikymmeniä, vaikka varsinaista uintiharjoittelua ei jatkuvasti tehtäisi. Tämän vuoksi on järkevää

investoida voimakkaammin siihen vaiheeseen, jossa taidon oppiminen on sekä tehokkainta että pysyvintä.

3. Yhdenvertaisuus ja turvallisuus

Keskittämällä ja tehostamalla opetusta voidaan paremmin varmistaa, että **kaikki oppilaat todella saavuttavat vähintään perustason uimataidon**. Tällä hetkellä osa oppilaista jää jälkeen tai ei käy uimassa riittävästi, ja tilannetta on vaikea seurata hajautetussa mallissa. Intensiteetti mahdollistaa myös erityistukea tarvitsevien lasten aiemman tunnistamisen ja jatko-ohjauksen.

4. Kustannustehokkuus

Uimaopetuksen keskittäminen yhdelle vuosiluokalle ja selkeästi rajatulle jaksolle mahdollistaa kuljetusten, opetusresurssien ja allasaikojen tehokkaamman käytön. Tämän lisäksi selkeä aikataulutus helpottaa opetuksen seurantaa ja raportointia.

5. Ennaltaehkäisevä kansanterveystyö

Uimataidon varmistaminen kaikille lapsille on konkreettinen teko **hukkumisten ehkäisyssä**. Vuosittain Suomessa hukkuu 80–120 ihmistä, ja hukkumisten määrä on keskittynyt erityisesti kesäkuukausiin. Hyvä uimataito vähentää merkittävästi hukkumiskuolemien riskiä.

Yhteenveto

Keskitetty ja vahvistettu uimaopetusmalli tukisi Lahden kaupungin perusopetuksen laatua, kasvatuksellisia tavoitteita ja ennen kaikkea turvallisuutta. Se edistäisi myös yhdenvertaisuutta ja pitkävaikutteista kansalaistaitojen omaksumista. Uudistuksen myötä Lahdella olisi mahdollisuus toimia **edelläkävijänä kansallisessa uimaopetuksessa**, ja samalla vastata ajankohtaiseen huoleen hukkumistapaturmien yleisyydestä Suomessa.

Mikäli nykyinen valtakunnallinen opetussuunnitelma ei salli uimaopetuksen keskittämistä poikkeuksellisen painotetusti yhdelle vuosiluokalle, esitän samalla, että Lahden kaupunki hakee **opetushallitukselta erillistä poikkeuslupaa** kokeiluun, jossa uimaopetus järjestetään intensiivijaksona valitulla alakoulun vuosiluokalla. Kokeilun tavoitteena on tuottaa tietoa keskitetyn opetuksen vaikutuksista uimataidon oppimiseen, oppilaiden yhdenvertaisuuteen ja resurssien käytön tehokkuuteen. Samalla tämä antaa mahdollisuuden kehittää Lahden kaupungista valtakunnallinen **pilottikaupunki**, joka voi toimia suunnannäyttäjänä muille kunnille opetuksen kehittämisessä ja lasten vesiturvallisuuden edistämisessä.

Uimaopetuksen keskittäminen: Tutkittuun tietoon perustuva malli

1. Motoristen taitojen oppiminen on tehokkainta varhaiskouluiässä

Motoriset perustaidot, kuten uimataito, omaksutaan tehokkaimmin noin 6–10 vuoden iässä. Tällöin hermosto on erityisen muovautuva ja vastaanottavainen uusille liiketaidoille, ja lapsen liikunnallinen oppimiskyky on parhaimmillaan.

(Lähde: Gallahue & Ozmun, 2006: Understanding Motor Development)

2. Oppiminen vaatii intensiteettiä ja toistoja

Motoristen taitojen kehittyminen ei tapahdu satunnaisilla yksittäistunneilla, vaan vaatii toistoja, rytmitystä ja intensiivistä harjoittelua. Pitkät tauot hidastavat oppimista, ja osa taidoista jää kehittymättä ilman riittävää altistumista.

(Lähde: Schmidt & Lee, 2011: Motor Learning and Performance)

3. Hajautettu malli ei takaa oppimistuloksia

Useat selvitykset (mm. Kuntaliitto, Liikkuva koulu -ohjelma) ovat osoittaneet, että hajautettu uimaopetusmalli ei takaa kaikkien lasten uimataitoa. Etenkin resurssien, sijaintien tai taustojen osalta eriarvoisessa asemassa olevat oppilaat jäävät helposti jälkeen.

Myös Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto (SUH) suosittelee keskitettyä ja tehostettua opetusmallia, joka antaa kaikille oppilaille aidon mahdollisuuden saavuttaa uimataito.

(Lähteet: SUH, Kuntaliitto 2017, Liikkuva koulu -selvitykset)

4. Uimataito säilyy pitkäkestoisena perustaitona

Hyvin opittu uimataito säilyy ihmisellä vuosikausia – jopa vuosikymmeniä – vaikka aktiivinen uintiharjoittelu päättyisi. Perustaito, kuten pinnalla pysyminen ja vedessä liikkuminen, palautuu usein myös pitkän tauon jälkeen.

(Lähde: Magill & Anderson, 2014: Motor Learning and Control)

5. Kansanterveyden ja turvallisuuden näkökulma

Hukkumiset ovat Suomessa edelleen merkittävä kansanterveydellinen ongelma. Vuonna 2025 (tilanne 25.8. mennessä) on hukkunut jo 86 henkilöä – monien tapausten yhteydessä korostuu uimataidon puute tai sen riittämätön taso.

Sekä WHO että SUH korostavat lasten uimataitoa keskeisenä hukkumistapaturmien ehkäisyn välineenä.”

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Lahden kaupunginvaltuustossa on jätetty valtuustoaloite, jossa tuodaan esiin huoli lasten ja nuorten uimataidon heikkenemisestä sekä uimaopetuksen järjestämisestä Lahden perusopetuksessa. Aloitteessa korostetaan uimataidon merkitystä keskeisenä turvallisuustaitona sekä osana lasten ja nuorten hyvinvointia ja yhdenvertaisia oppimismahdollisuuksia. Lisäksi aloitteessa kiinnitetään huomiota siihen, että uimaopetuksen toteuttaminen osana koulupäivää kohtaa käytännössä useita haasteita, jotka voivat johtaa epätasa-arvoisiin tilanteisiin oppilaiden välillä.

Valtuustoaloitteessa esitetään, että kaupungin tulee tarkastella uimaopetuksen nykytilaa perusopetuksessa sekä arvioida keinoja, joilla uimaopetusta voitaisiin vahvistaa ja kehittää suunnitelmallisesti ja yhdenvertaisesti. Aloitteessa toimenpiteeksi ehdotetaan, että Lahden kaupunki keskittäisi uimaopetuksen järjestämisen tietyille alakoulun vuosiluokille, joiden aikana uimaopetus toteutettaisiin useamman viikon intensiivijaksona nykyisen hajautetun mallin sijaan.

Uimataito perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa

Uimaopetus on osa perusopetuksen liikunnan opetusta, ja sen toteutus sekä eteneminen on määritelty perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa seuraavasti:

1. - 2. lk: T5 tutustuttaa oppilas vesiliikuntaan ja varmistaa alkeisuimataito
3. – 6. lk: T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä
7. – 9. lk: T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti liikunnan opetuksessa uimataidon oppiminen rakentuu koko koulupolun ajan portaittain siten, että alkuvaiheessa painottuu veteen totuttautuminen, jota seuraa perusuimataidon saavuttaminen sekä myöhemmissä vaiheissa uima- ja pelastautumistaitojen vahvistaminen.

Perusopetuksen arviointikriteereissä on määritelty 9. vuosiluokan päätteeksi osaamisen kuvaukset arvosanoille 5 (välttävä), 7 (tydyttävä), 8 (hyvä) ja 9 (kiitettävä). Välttävällä tasolla oppilas osaa uida 10 metriä, tyydyttävällä tasolla 50 metriä käyttäen kahta uintitapaa ja sukeltaa viisi metriä. Hyvällä tasolla oppilas

täyttää pohjoismaisen uimataidon kriteerin sekä osaa pelastautua ja pelastaa vedestä, ja kiitettävällä tasolla oppilas ui sujuvasti kahdella uintitavalla sekä hallitsee monipuoliset pelastautumis- ja pelastamistaidot. Suomessa uimataidon määritelmänä käytetään pohjoismaista uimataitomääritelmää, jonka mukaan uimataitoinen henkilö pystyy pudottuaan syvään veteen, pää veden alla, nousemaan pintaan ja uimaan yhtäjaksoisesti 200 metriä, josta 50 metriä selällään.

Uimaopetuksen järjestämisen nykytila Lahden perusopetuksessa

Lahden perusopetuksessa uimaopetus järjestetään keskitetysti 1.–3. vuosiluokkien oppilaille lukuvuosittain vahvistettavan työsuunnitelman mukaisesti. Vuosiluokilla 4–6 uimaopetus toteutetaan osana liikunnan opetusta luokanopettajan toimesta ja vuosiluokilla 7–9 uimaopetuksesta vastaa liikunnanopettaja. Perusopetus kilpailuttaa uimaopetuksen järjestämisen 1.–3. vuosiluokille ja vastaa kuljetusten tilaamisesta sekä niistä aiheutuvista kustannuksista. Uimaopetuksen järjestäjä laatii uimaopetukseen opetusryhmille aikataulut ja vastaa opetuksesta. Edellisinä lukuvuosina sopimus uimaopetuksen toteutuksesta on ollut Lahden Uimaseuran kanssa.

Lukuvuonna 2024–2025 uimaopetuksen kustannukset koostuivat Lahden Uimaseuran järjestämästä opetuksesta sekä oppilaskuljetuksista. Uimaopetusta järjestettiin yhteensä 603 uintikertaa, joista 1.–2. vuosiluokkien oppilaille toteutui neljä uintikertaa ja 3. vuosiluokan sekä erityisluokkien oppilaille kolme uintikertaa lukuvuoden aikana.

Uimaopetuksen kustannukset olivat yhteensä 52 650 euroa. Kuljetuksia järjestettiin 403 edestakaista matkaa, joiden kokonaiskustannukset olivat 27 775 euroa. Koulupäivän aikana toteutuva uimaopetus tapahtuu uimahallien normaalin asiakastoiminnan ohella.

Vuosiluokilla 4–6 uimaopetus ei ole toteutunut yhdenvertaisesti kaikkien oppilaiden osalta. Uimahalliin lähtevän ryhmän mukana on oltava kaksi aikuista, joista opettaja vastaa toisen pukuhuoneen valvonnasta sekä itse opetuksesta. Toisen aikuisen tehtävänä on valvoa toista pukuhuonetta sekä huolehtia turvallisuudesta puku- ja pesutiloissa.

Vuosiluokilla 7–9 uimaopetuksen järjestäminen on osin joustavampaa. Opetus toteutetaan yleensä sukupuolen mukaan eriytetyissä, pienemmissä ryhmissä, eikä kahden aikuisen valvontaa aina tarvita. Liikunnanopettaja vastaa omasta ryhmästään, ja oppilaat voivat tietyissä tilanteissa kulkea uimahallille ja takaisin itsenäisesti. Itsenäiseen kulkemiseen liittyy kuitenkin kysymyksiä erityisesti niiden oppilaiden osalta, joilla ei ole koulumatkakorttia.

Mikäli uimahalli ei ole koululta jalan saavutettavissa, kuljetuksista aiheutuu koululle lisäkustannuksia, sillä ne jäävät pääsääntöisesti koulun maksettaviksi. Vaikka Lahdessa oppilasryhmillä on käytössään maksuton paikallisliikenne, on sen käyttö rajattu klo 9–15 väliselle ajalle.

Koulu-uinnin järjestäminen 4.–9. luokkien oppilaille opettajien näkökulmasta

Koulujen liikuntakasvatusohjelman yhdysopettajien kautta kouluille välitetyn kyselyn avoimeen kysymykseen ”Mitä keinoja näet realistisina uimaopetuksen vahvistamiseksi Lahden perusopetuksessa?” vastanneiden vastauksissa nousee esiin laaja yksimielisyys siitä, että nykyinen uimaopetus ei ole riittävää eikä yhdenvertaista, erityisesti vuosiluokilla 4–6. Vastauksissa korostuu huoli siitä, että kaikki oppilaat eivät saa opetussuunnitelman mukaista uimaopetusta tasavertaisesti.

Useat vastaajat tuovat esiin, että uimaopetuksen ja siihen liittyvän turvallisuuden vastuu kohdistuu nykyisellään kohtuuttomasti opettajille. Opettajat kokevat mahdottomaksi vastata samanaikaisesti opetuksesta, oppilaiden valvonnasta sekä

turvallisuudesta altaalla ja pukutiloissa. Selkeänä toiveena esitetään, että uimaopetus toteutettaisiin koulutettujen, ulkopuolisten uimaopettajien toimesta ja että käytettävissä olisi riittävät valvontaresurssit.

Vastauksissa toistuvat myös useat rakenteelliset haasteet, jotka vaikeuttavat uimaopetuksen järjestämistä. Näihin kuuluvat kuljetuksiin liittyvät kustannukset ja aikatauluongelmat, julkisen liikenteen rajaukset, allastilojen niukkuus sekä opetuksellisesti puutteelliset tilat. Lisäksi esiin nousevat koulupäivän rakenteisiin liittyvät haasteet, kuten lukujärjestykset ja kouluruokailu sekä henkilöstöpula, erityisesti toisen vastuullisen aikuisen saatavuus ja henkilökunnan sukupuolijakauma.

Enemmistö vastauksista painottaa, että uimaopetuksen kehittämisen painopisteen tulisi olla alakoulussa, erityisesti vuosiluokilla 1–6. Tätä perustellaan sillä, että nuoremmat oppilaat ovat motivoituneempia ja oppimisvalmiimpia, eikä taitotaso ole vielä ehtinyt eriytyä liikaa. Yläkoulussa uimaopetukseen osallistuminen koetaan osin heikoksi ja resurssien käyttö tehottomaksi.

Lisäksi vastauksissa korostetaan yhdenvertaisuuden ja sensitiivisyyden merkitystä. Tarvetta nähdään sensitiivisille ratkaisuille erityisryhmien osalta, kuten murrosikäisten oppilaiden, kehonkuvaan liittyvien haasteiden tai uskonnollisten syiden huomioimisessa. Myös erillisten ryhmien tarve, esimerkiksi yläkoulussa ei-sekaryhminä toteutettava uimaopetus, nousee esiin. Nykytilanne koetaan eriarvoistavana, sillä ne oppilaat, jotka eniten tarvitsisivat uimaopetusta, jäävät usein opetuksen ulkopuolelle.

Kehittämissuositukset ovat vastauksissa konkreettisia ja toistuvia. Esille nousevat muun muassa kaupungin tukema uimapassimalli, uimataidottomille suunnattu tuki- ja lisäuimaopetus, intensiiviset uimaopetusjaksot alakoulussa sekä tarvittaessa iltapetoksena toteutettavat ratkaisut. Lisäksi ehdotetaan uimakoulujen ja kerhotoiminnan kehittämistä esimerkiksi Harrastamisen Lahden mallin yhteydessä sekä uuden tai paremmin opetuskäyttöön soveltuvan uimahallin tarvetta.

Uimataidon edistäminen Lahdessa tulevaisuudessa

Uimataidon edistäminen Lahdessa perustuu nykytilanteessa vahvaan yhteistyöhön vesiliikuntaseurojen kanssa, joilla on keskeinen rooli sekä koulu-uintien tukemisessa että laajemmin uimaopetuksen järjestämisessä eri kohderyhmille, sekä olemassa olevien allastilojen tehokkaassa hyödyntämisessä. Tulevaisuudessa uimataidon edistämistä vahvistetaan ratkaisevasti vesiliikuntakeskuksen toteuttamisen kautta, jossa keskiössä ovat yhteistyön tiivistäminen sekä tarkoituksenmukaiset, riittävät ja monikäyttöiset tilaratkaisut, kuten opetus- ja nuorisosaltaat, jotka mahdollistavat uimaopetuksen määrän kasvattamisen, laadun parantamisen ja entistä paremman saavutettavuuden eri asiakasryhmille. Samalla luodaan edellytykset entistä suunnitelmallisemmalle yhteistyölle vesiliikuntaseurojen kanssa, mikä vahvistaa uimaopetuksen kokonaisuutta ja lisää tarjontaa kaupungin alueella.

Perusopetuksen lisäksi uimaopetusta Lahdessa järjestetään kesäisin kaupungin liikuntapalveluiden toimesta alkeisuimakouluina Lahden uimahallissa. Talvikaudella uimaopetusta on tarjolla vesiliikuntaseurojen järjestämänä. Yleisesti uimaopetuksen järjestämisen haasteina ovat erityisesti allastilojen vähyys Lahdessa, opetusaltaiden rajallinen saatavuus sekä uimaopetuskelpoisen henkilöstöresurssin riittämättömyys, minkä takia uimaopetuksen järjestämiseksi paikallisilla vesiliikuntaseuroilla on keskeinen rooli.

Lahden kaupungissa on käynnistynyt Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama Uimataito kaikille -hanke, jonka tavoitteena on vahvistaa perusopetuksen uimataidon opetusta sekä parantaa oppilaiden uimataitoja ja vesiturvallisuustaitoja vuosiluokilla 1–9. Lahdelle myönnetty valtionavustus on 60 000 euroa (80 %), ja hankkeen omarahoitusosuus on 15 000 euroa (20 %). Avustuksen käyttöaika on 1.1.2026–31.7.2027. Hanke toteutetaan perusopetuspalveluiden ja liikuntapalveluiden sekä Lahden Uimaseura ry:n yhteishankkeena, ja sen toimenpiteet kohdennetaan lukuvuoden aikana Lahden alakoulujen 4.–6.-luokkien

uimaopetukseen ja vesiturvallisuustaitoihin. Hankkeen avulla laajennetaan uimaopetuksen toteutus tasavertaiseksi kaikille vuosiluokkien 4–6 oppilaille, joiden uimaopetus ja vesiturvallisuustaitojen vahvistaminen ei tällä hetkellä toteudu yhdenvertaisesti. Kaikilta näiltä vuosiluokilta löytyy heikon uimataidon omaavia oppilaita ja näiden vuosiluokkien uimaopetusta ei ole tähän mennessä toteutettu systemaattisesti. Muutoksella tavoitetaan noin 3 000 oppilasta. Lukuvuodeksi 2026–2027 saadun valtionavustuksen avulla perusopetuksen opettajille suunnattu uimaopetuksen täydennyskoulutus ammattilaisten johdolla vahvistaa osaamista ja madaltaa kynnystä toteuttaa uimaopetusta osana koulupäivää. Tämän lisäksi hankkeen aikana vahvistetaan henkilöstön kulttuurisensiitivistä ja kielitietoista uimaopetusosaamista ja kehitetään pysyvää kunnallista toimintamallia uimataidon tukemiseksi. Hanke toteutetaan edellä kuvatun kaltaisena, mikäli Opetus- ja kulttuuriministeriö hyväksyy Lahden kaupungin lähettämässä muutoshakemuksessa esitetyt tarkennukset.

Uimataidon kehittäminen ja ylläpitäminen on yhteiskunnallinen tehtävä, joka edellyttää pitkäjänteistä yhteistyötä kaupungin, vapaa-ajan toimijoiden, kolmannen sektorin sekä perheiden kesken. Koulun rinnalla kaupungin liikuntapalveluilla ja vapaa-ajan palveluilla on keskeinen rooli uimataitoa tukevien rakenteiden, toimintamallien ja harrastusmahdollisuuksien tarjoamisessa, kun taas perheillä on merkittävä vastuu lasten uimataidon varhaisessa tukemisessa ja ylläpitämisessä. Laajentamalla koulu-uinnin systemaattista ja säännöllistä toteutumista koskemaan koko alakoulua, on tarpeen tarkastella, voidaanko lasten ja nuorten uimataitoa edistää muilla keinoin. Voidaanko uimataitoa vahvistaa muun muassa uimapassin käyttöönotolla kirjastokortin kaltaisena kannustavana välineenä, uimakerhojen toteuttamisella osana Harrastamisen Lahden mallia sekä järjestämällä maksuttomia, profiloituja uimakouluryhmiä lomaviikoille ja uimaleirejä kesäkauden alkuun? Toiminnan järjestämisen ja mahdollistamisen lisäksi uimataidon merkityksestä on

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja

nro 6

tärkeää viestiä aktiivisesti huoltajille, erityisesti huomioiden uimataidon herkkyyskausi alle kouluikäisenä.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Lautakunta: kh

Kh: kv

Kv: -

Liitteet

Numero Otsikko

4 Valtuustoaloite, uimaopetuksen keskittäminen ala-koulun tietyille vuosiluokalle

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja

nro 6

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 10.06.2026

§ 60

Valtuustoaloite: Huoltajien oikeus tulla informoiduksi koulujen ja päiväkotien opetussisällöistä
2245/00.01.01.03/2026

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

opetus- ja kasvatusjohtaja Virve Jämsén, p. 044 716 1328

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

sivistysjohtaja Mäkelä Mikko

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Perusteluosa

Valtuutettu Johannes Toepferin 11 muuta valtuutettua jättivät 13.4.2026 seuraavan valtuustoaloitteen:

”Huoltajien oikeus tulla informoiduksi koulujen ja päiväkotien opetussisällöistä

Koulujen ja päiväkotien tulee olla sellaisia paikkoja, että niihin voivat vanhemmat hyvillä mielin lähettää lapsensa niin, että he tietävät ja ymmärtävät ainakin suunnilleen sen, millaisin arvoin ja periaattein heidän lapsiaan opetetaan. Monet lait tietysti ohjaavat tätä kasvatus- ja koulutustyötä, mutta myös se, että mitä kumppaneita kouluilla ja muilla kunnalliset toimijoilla on.

Tänä keväänä Lahden pääkirjastolla järjestetään taas Pride-viikon satutuokio, jota suositellaan mainoksen mukaan yli 3-vuotiaille. Ryhmiä pyydetään ilmoittautumaan etukäteen. "Ryhvät" tässä lienevät päiväkotiryhmiä tms. On epäselvää, olisivatko tällaisessa tilanteessa huoltajat täysin informoituja siitä, että minkälaiseen tilaisuuteen heidän lapsiaan oltaisiin viemässä. Tämä tilaisuus on tuotettu ilmeisesti Lahden Setan kanssa.

Kaupungin kouluissa on ollut useasti yhteistyökumppanina myös Seta, jolla on omia poliittisia tavoitteita, joten sitä voidaan kutsua poliittiseksi etujärjestöksi. Tästä huolimatta Lahden kouluissa on ollut yhteistyötä ko. järjestön kanssa, jonka monet poliittiset tavoitteet ovat kontroversiaaleja ja nämä eivät nauti kaikkien lasten ja nuorten huoltajien tukea.

Aloitteen tavoitteet:

- Huoltajille on aina oikeus tietää, millaisiin sisältöihin heidän lapsensa osallistuvat. Onko tämä oikeus aina toteutunut yllä kuvatuissa tilanteissa sekä päiväkodeissa että kouluissa?
- Huoltajille on aina oikeus tietää sitä, että minkälaisen koulun ulkopuolisten yhteistyökumppaneiden kanssa opetusta suunnitellaan ja toteutetaan heidän lapsilleen. Onko tämä oikeus toteutunut millä tavalla?
- Miten koulujen ja päiväkotien seksuaali-, perhe- ja terveystieteissä on hyödynnetty em. poliittisten toimijoiden materiaaleja ja miten tämä on informoitu huoltajille?
- On aloittaa kaupungin tasolla valmistelu siitä, että a) huoltajien oikeudet tulla informoiduksi, tässä tapauksessa jo etukäteen, koulujen ja päiväkotien opetussisällöistä toteutuvat täysimääräisesti ja b) kasvatuksen ja koulutuksen yhteistyökumppanien valinnalla on kaupungissa avoimet, demokraattiset ja yhteneväiset periaatteet ja c) huoltajien oikeutta ilmaista ja ilmoittaa lastensa poissaoloista yllä kuvatuissa poliittista sisältöä sisältävissä tilanteissa

vahvistetaan ja d) tällaisen huoltajan lapselle järjestetään rutiininomaisesti korvaavaa toimintaa em. tilanteissa.”

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Lähtökohdat

Suomalaisessa koulutusjärjestelmässä huoltajien oikeus saada tietoa opetuksesta perustuu lainsäädäntöön sekä opetussuunnitelmajärjestelmään.

Perusopetusta ohjaavat keskeisesti perusopetuslaki (628/1998), valtioneuvoston asetus perusopetuksen tavoitteista ja tuntijaosta sekä Opetushallituksen antamat opetussuunnitelman perusteet. Näiden pohjalta kunta laatii paikallisen opetussuunnitelman, joka ohjaa opetuksen suunnittelua ja toteutusta käytännössä. Paikallisen opetussuunnitelman ja siihen tehtävät muutokset hyväksyy sivistyslautakunta.

Huoltajien tiedonsaanti opetussisällöistä

Huoltajilla on laaja oikeus saada tietoa opetuksesta ja sen sisällöistä. Tämä toteutuu usealla tavalla: Paikallinen opetussuunnitelma on julkinen asiakirja, joka sisältää opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja arvioinnin periaatteet (ePerusteet-palvelu). Opetussuunnitelma on saatavilla kunnan verkkosivuilla ja sähköisissä palveluissa. Opetussuunnitelman perusteet velvoittavat, että opetuksen keskeiset ratkaisut ja sisällöt kuvataan avoimesti.

Kodin ja koulun yhteistyö

Lainsäädäntö ja opetussuunnitelman perusteet edellyttävät aktiivista yhteistyötä huoltajien kanssa. Käytännössä tiedonsaanti toteutuu mm. lukuvuosi- ja vuosisuunnitelmien sekä oppilaskohtaisten keskustelujen ja arvioinnin kautta, koulun viestintäkanavissa (esim. Wilma) sekä vanhempainilloissa ja muissa

tapaamisissa. Opetussuunnitelman perusteissa korostetaan huoltajien osallisuutta ja mahdollisuutta osallistua opetuksen suunnitteluun ja arviointiin.

Varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksessa vastaava oikeus toteutuu varhaiskasvatussuunnitelmien (VASU) kautta, lapsikohtaisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa sekä huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä.

Arvio nykytilasta

Nykyinen sääntely ja käytännöt turvaavat huoltajien oikeuden saada tietoa opetussisällöistä kattavasti, sillä opetuksen tavoitteet ja sisällöt ovat julkisia. Paikallisen opetussuunnitelman perustetekstissä mainitaan, että jokaisen opettajan tulee tiedottaa huoltajia lukuvuoden tavoitteista ja arvioinnin periaatteista säännöllisesti. Tämän lisäksi seudullisiin kyselyihin vastaamalla huoltajilla on mahdollisuus osallistua, ilmaista mielipiteensä ja vaikuttaa. Näiden kyselyiden tuloksia hyödynnetään koulujen toiminnan kehittämiseksi. Opetussuunnitelmajärjestelmä perustuu avoimuuteen ja yhteiseen valmisteluun, mikä vahvistaa huoltajien tiedonsaantia ja luottamusta.

Kehittämisenäkökulmat

Edellä esitetyn perusteella voidaan todeta, että Lahden kaupungissa käytössä olevat toimintatavat vastaavat näihin velvoitteisiin ja mahdollistavat huoltajille ajantasaisen ja monikanavaisen tiedonsaannin.

Vaikka tiedonsaanti on lainsäädännön näkökulmasta turvattu, kehittämistarpeita voi kohdentua erityisesti tiedon saavutettavuuteen (selkokieliisyys, tiivistäminen), viestinnän yhdenmukaisuuteen koulujen välillä sekä entistä vahvempaan ennakoivaan viestintään (esim. opetuksen teemat ja ilmiöjaksot). Lahden kaupungin varhaiskasvatus ja perusopetus voi tarkentaa omia käytäntöjään näiltä osin ilman lainsäädännön muutoksia.

Lahden kaupungissa käytössä olevat toimintatavat vastaavat näihin velvoitteisiin ja mahdollistavat huoltajille ajantasaisen ja monikanavaisen tiedonsaannin.

Kaupunki pitää tärkeänä tiedon avoimuutta ja kehittää edelleen viestintää huoltajille osana toiminnan kehittämistä.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Lautakunta: Kh

Kh: Kv

Kv: -

Liitteet

Numero Otsikko

5 Valtuustoaloite: Huoltajien oikeus tulla informoiduksi koulujen ja päiväkotien opetussisällöistä

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja

nro 6

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 10.06.2026

§ 61

Nuorisovaltuuston edustaja ja varaedustaja sivistyslautakunnassa vuonna 2026

5021/00.00.01.10/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

hallintopäällikkö Risto Uotila p. 050 398 5501

valmistelusihteri Anne-Maarit Rantonen p. 044 416 4037

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

sivistysjohtaja Mäkelä Mikko

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta merkitsee tiedoksi, että 21.5.2026 alkaen lautakunnan nuorisovaltuuston edustajana vuonna 2026 toimii Kiana Merkelbach ja hänen varaedustajanaan Boris Paasonen.

Samalla lautakunta tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Perusteluosa

Kaupunginhallitus päätti 8.12.2025/§ 369 asettaa nuorisovaltuuston vuodeksi 2026.

Hallintosäännön 17 §:n nojalla muiden kuin 17 §:ssä mainittujen läsnäolosta ja puheoikeudesta kaupungin toimielimissä päättää asianomainen toimielin.

Sivistyslautakunta on kokouksessaan 16.12.2025/§ 151 myöntänyt Lahden nuorisovaltuuston keskuudestaan valitsemalle edustajalle läsnäolo- ja puheoikeuden kokouksissaan ei-salaisten asioiden osalta lautakunnan toimikauden ajaksi.

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja

nro 6

Nuorisovaltuuston edustaja sivistyslautakunnassa on ollut Eliel Sinkkonen ja varaedustaja Kiana Merkelbach.

Nuorisovaltuuston henkilömuutosten vuoksi nuorisovaltuusto on valinnut kokouksessaan 21.5.2026 sivistyslautakuntaan edustajaksi Kiana Merkelbach ja varaedustajaksi Boris Paasonen.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Ote: Lahden nuorisovaltuusto, edustajat, ao. palveluyksiköt, Provincia Oy, Luettelot.

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja

nro 6

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 10.06.2026

§ 62

Tiirismaan peruskoulun englanninkielisen opintopolun tarkennukset

1759/12.00.01.08/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

opetus- ja kasvatustoimialuejohtaja Virve Jämsén, p. 044 716 1328

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

sivistysjohtaja Mäkelä Mikko

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta hyväksyy perusteluosan mukaiset tarkennukset Tiirismaan peruskoulun englanninkielisen opintopolun oppilaaksioton periaatteisiin 1.8.2026 alkaen. Lisäksi lautakunta hyväksyy korjaukset englanninkielisen opintopolun tuntijakoon 1.8.2026 alkaen.

Perusteluosa

Tiirismaan peruskoulun yhteyteen on perustettu 1.8.2025 alkaen englanninkielinen opintopolku vuosiluokille 1–9 sivistyslautakunnan 22.4.2025 §48 päätöksen mukaisesti.

Englanninkielinen perusopetus on käynnistetty lukuvuoden 2025–2026 aikana.

Hakuprosessissa on toiminnan käynnistyttyä havaittu käytännön toteutuksen sekä hyvän hallintotavan mukaisen toiminnan kannalta joitakin haasteita, joiden vuoksi on ilmennyt tarve tarkentaa oppilaaksioton periaatteita.

Oppilaaksioton periaatteet 1.8.2026 alkaen

Englanninkielisessä perusopetuksessa noudatetaan jatkuvan haun periaatetta.

Haussa oppilas ohjataan syntymävuotensa mukaiselle vuosiluokalle.

Hakemus raukeaa, mikäli huoltajaan ei saada yhteyttä 3 kk kuluessa hakemuksen saapumispäivästä.

Oppilas täyttää hakukriteerit, mikäli hänen virallinen äidinkieliensä on englanti tai hän siirtyy Lahteen englanninkielisestä perusopetuksesta.

Oppilasvalinta perustuu ikätason mukaiseen pääsykokeeseen. Pääsykokeeseen osallistuminen edellyttää lähtökohtaisesti hakijan fyysistä läsnäoloa. Mikäli pääsykoe toteutetaan ennen kuin hakija on muuttanut Suomeen, kokeen voi suorittaa etäyhteyksiä hyödyntäen koulun määrittelemillä järjestelyillä.

Hyväksytty suoritus pääsykokeessa edellyttää, että hakija saavuttaa vähintään 60 % kokeen maksimipistemäärästä.

Oppilaspaikan saamisen edellytyksenä on, että oppilaan virallinen kotipaikka on Lahti. Mikäli oppilas on muuttamassa Lahteen, hänet voidaan huomioida tulevana lahtelaisena pääsykoevaiheessa. Tässä tapauksessa hyväksytty pääsykoesuoritus on voimassa seuraavan lukuvuoden loppuun asti.

Mikäli oppilas muuttaa pois Lahdesta, niin häneen opiskeluoikeutensa loppuu englanninkielisessä perusopetuksessa kuluvan lukuvuoden lopussa.

Lautakunnan aiemmin hyväksymät oppilaaksioton kriteerit englanninkieliseen opetukseen sekä muutosehdotukset on esitetty liitteessä 1.

Opetuksen järjestämisen periaatteet ja tuntijako 1.8.2026 alkaen

Englanninkielinen perusopetus järjestetään pääosin yhdysluokkaopetuksena. Taito- ja taideaineissa oppilaat integroidaan lähtökohtaisesti laajamittaisen kaksikielisen opetuksen (englanti-suomi) ryhmiin. Integrointeja voidaan toteuttaa harkinnan mukaan myös muissa soveltuviissa oppiaineissa.

Englanninkielisessä perusopetuksessa noudatetaan suomalaista perusopetuksen opetussuunnitelmaa sekä Lahden kaupungin perusopetuksen tuntijako.

Sivistyslautakunta on 22.4.2025 45 § hyväksynyt perusopetuksen tuntijaon päivityksen. Perustettaessa englanninkielistä opintopolkua lautakunta on hyväksynyt englanninkieliseen perusopetukseen tuntijaon, joka perustuu tätä päivitettyä tuntijako aiempaan versioon. Lisäksi englanninkielisen perusopetuksen käynnistyttyä on havaittu selkeä tarve tarkistaa suomen ja englannin kielten keskinäistä suhdetta perusopetuksessa siten, että englanninkieliseen opetukseen hakeutuvat oppilaat saavat riittävää opetusta suomen kielessä.

Lautakunnalle hyväksyttäväksi esitettävä tuntijako englanninkieliseen perusopetukseen 1.8.2026 alkaen on esitetty liitteessä 2. Lukuvuodelle 2025-2026 aiemmin hyväksytty tuntijako on esitetty liitteessä 3.

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

Tiirismaan koulu

Liitteet

Numero Otsikko

6 Liite 1, Englanninkielinen opintopolkun oppilaaksioton periaatteet MUUTOKSET

7 Liite 2, Englanninkielinen perusopetus tuntijako 1.8.2026 alkaen

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja

nro 6

Numero Otsikko

8 Liite 3, Lahti_perusopetuksen tuntijako_EN

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja

nro 6

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 10.06.2026

§ 63

Sivistyspalveluiden seudullisen yhteistyöverkoston toimintasuunnitelma vuodelle 2026

3294/00.01.02.05/2026

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

kehittämispäällikkö Raisa Kujala, 044 716 1734

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

sivistysjohtaja Mäkelä Mikko

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta merkitsee tiedoksi sivistyspalveluiden seudullisen yhteistyöverkoston vuoden 2026 toimintasuunnitelman.

Perusteluosa

Päijät-Hämeen kuntien yhteistoimintasopimuksen mukaisesti kunnat kehittävät yhteistyössä alueen sivistyspalveluita. Kehittämistyö tapahtuu seudullisessa verkostossa, jossa ovat edustettuina kaikki yhteistyökunnat. Yhteistoimintaa ohjaa kuntien sivistyspalveluiden johtavista viranhaltijoista koostuva ohjausryhmä, joka kokoontuu säännöllisesti kuukausittain.

Vuoden 2026–2029 yhteistoiminnan painopistealueita, joihin myös vuoden 2026 toimintasuunnitelma perustuu, ovat:

- palveluiden yhteiskehittäminen ja verkostoyhteistyö
- lasten ja nuorten hyvinvointi

- tiedolla johtaminen ja laadunhallinta.

Vuoden 2026 aikana jatketaan meneillään olevia ulkopuolisen rahoituksen mahdollistamia kehittämishankkeita ja haetaan ohjausryhmän päätöksellä mahdollisia uusia erityisavustuksia kehittämistoiminnan tueksi.

Sivistyspalveluiden kehittämistä koordinoiva ohjausryhmä on vahvistanut liitteenä olevan seudullisen yhteistyön vuoden 2026 toimintasuunnitelman.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Ote: sivistyksen palvelualueen seudullisen kehittämisen yksikkö

Liitteet

Numero Otsikko

9 Sivistyspalveluiden ohjausryhmän toimintasuunnitelma 2026

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja

nro 6

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 10.06.2026

§ 64

Tiedoksi merkittävät asiat

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

sivistysjohtaja Mäkelä Mikko

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta merkitsee asiat tiedoksi

Perusteluosa

Tiedoksi tuodaan seuraavat asiat:

- Sivistyslautakunnan alaisten viranhaltijoiden viranhaltijapäätökset ajalta: 20.5.2026-2.6.2026
- Vastaus kuntalaisaloitteeseen Kasakkamäen koulu pitää peruskorjata
- Tiirismaan peruskoulun rehtorin viran täyttäminen 1.8.2026 alkaen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

-

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja

nro 6

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 10.06.2026

§ 65

Muut asiat

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

sivistysjohtaja Mäkelä Mikko

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta merkitsee asiat tiedoksi.

Perusteluosa

Muut sivistyslautakunnan ajankohtaiset asiat.

Lautakunnan kokous 10.6.2026 oli opetus- ja kasvatusjohtaja Virve Jämsénin viimeinen kokous ennen hänen siirtymistään toisen työnantajan palvelukseen. Puheenjohtaja kiitti Virve Jämséniä koko lautakunnan puolesta.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

-

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja

nro 6

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 10.06.2026

§ 66

Oikaisuvaatimus varhaiskasvatuspaikan myöntämisestä (salassa pidettävä)

1983/12.06.00.09/2026

Asia käsiteltiin salaisena perustuen viranomaisten toiminnasta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin kohtiin 23 ja 25.

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja

nro 6

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 10.06.2026

§ 67

Oikaisuvaatimus varhaiskasvatuspaikan myöntämisestä (salassa pidettävä)

1983/12.06.00.09/2026

Asia käsiteltiin salaisena perustuen viranomaisten toiminnasta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin kohtiin 23 ja 25.

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja

nro 6

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 10.06.2026

§ 68

Oikaisuvaatimus varhaiskasvatuspaikan myöntämisestä (salassa pidettävä)

1983/12.06.00.09/2026

Asia käsiteltiin salaisena perustuen viranomaisten toiminnasta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin kohtiin 23 ja 25.

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja

nro 6

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 10.06.2026

§ 69

Oikaisuvaatimus, viranhaltijapäätös, Tiirismaan peruskoulu, päätoiminen tuntiopettaja, perusopetuksen valmistavan opetuksen lisäopetukseen (salassa pidettävä)

1630/01.01.01.01/2026

Asia käsiteltiin salaisena perustuen viranomaisten toiminnasta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin kohtaan 29.

Sivistyslautakunta
Pöytäkirja

nro 6

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 10.06.2026

§ 70

Tiedoksi merkittävät asiat (salassa pidettävä)

17/00.01.01.01/2026

Asia käsiteltiin salaisena perustuen viranomaisten toiminnasta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin kohtiin 23 ja 25.

Muutoksenhakuohje koskee pykäläiä: § 54, § 55, § 56, § 61, § 63, § 64, § 65, § 66, § 67, § 68, § 69, § 70

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimus/kunnallisvalitus

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

- vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (kuntalaki 136 §)
- virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta 50 § 2 mom.)
- etuosto-oikeuden käyttämättä jättämistä (Etuostolaki 22 §)

Muutoksenhakuohje koskee pykälää: § 62

Muutoksenhakuohje: Oikaisuvaatimusohjeet

Oikaisuvaatimusohjeet

Tähän päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla tuomioistuimeen.

Oikaisuvaatimusoikeus

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä:

- se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen), sekä
- kunnan jäsen

Oikaisuvaatimusaika

Oikaisuvaatimus on tehtävä **14 päivän** kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Viranomaiselle toimitetun sähköisen asiakirjan katsotaan saapuneen määräajassa, jos asiakirja saapuu viimeistään määräajan viimeisen päivän aikana. Paperinen oikaisuvaatimuskielelmä on toimitettava Lahden kaupungin kirjaamoon määräajan viimeisenä päivänä ennen kirjaamon aukioloajan päättymistä klo 15.00 mennessä.

Kun käytetään tavallista sähköistä tiedoksiantoa, asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, kolmantena päivänä viestin lähettamisestä. Kirjeitse tapahtuvan tiedoksiannon kohdalla asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettamisestä.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa.

Sivistyslautakunta

Pöytäkirja

nro 6

Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulukuun- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa oikaisuvaatimuksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Oikaisuvaatimusviranomaisen

Viranomaisen, jolle oikaisuvaatimus tehdään, on mainittu ilmoitettu päätöksessä/otteessa.

Kirjaamon yhteystiedot:

Sähköpostiosoite: kirjaamo@lahti.fi

Puhelinnumero: 03 814 2214

Postiosoite: PL 202, 15101 Lahti

Käyntiosoite: Lahti-Piste Palvelutori, Aleksanterinkatu 18, 15140 Lahti

Lahti-Pisteen aukioloaika on klo 8.00–18.00. Oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä paperinen oikaisuvaatimus on kuitenkin jätettävä kirjaamon (= viraston) aukioloaikana eli klo 15.00 mennessä, jotta se katsotaan ajallaan saapuneeksi.

Oikaisuvaatimuksen muoto ja sisältö

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti. Sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan oikaisua
- miten päätöstä halutaan oikaistavaksi
- millä perusteella oikaisua vaaditaan.

Oikaisuvaatimuksessa on lisäksi ilmoitettava tekijän nimi, kotikunta, postiosoite ja puhelinnumero.

Sivistyslautakunta

Pöytäkirja

nro 6

Jos oikaisuvaatimus päätös voidaan antaa tiedoksi sähköisenä viestinä, yhteystietona pyydetään ilmoittamaan myös sähköpostiosoite.

Pöytäkirja

Päätöstä koskevia pöytäkirjan otteita ja liitteitä voi pyytää Lahden kaupungin kirjaamosta.

Päivämäärä, jolloin pöytäkirja on viety nähtäväksi yleiseen tietoverkkoon, on merkitty pöytäkirjan kansilehdelle.